

nosti, temu se prizna prednost, ne ozi-
raje se, ga li dekle mara ali ne.

Po dogovoru se oglasi mladenič
pred kolibo svoje izvoljenke, a kakor
hitro sprejme oče dekleta od njega do-
govorjene predmete (kože, konje, itd.),
je takoj hči žena mladega. Indijanski
mož ima neomejeno oblast nad svojo
ženo. Prosto mu je, ravnati ž njo, lepo
ali trdo, sme jo prodati ali ubiti in ni-
kdo ga ne kliče na odgovor. Ona je nje-
gova žena in tako tudi lastnina, s ka-
tero ravna po svoje.

Ako bi se pa dekle zoperstavljal,
biti žena fantu, ki ga ji oče določi, jo
oče, kakor že povedano, k temu lahko
prisili. V sličnih slučajih se večkrat
primeri, da potem žena nedragemu to-
varišu pobegne. Po pobegu pa se mož
tako oglasi pri njenem očetu s tirjat-
vijo, da se mu odkup žene vrne. Gorje
hčerki, ako bi si drznila za tem priti
očetu pred oči!

Ako v slučaju razporeke ostanejo
otroci, si oče obdrži deklice, kajti v
predvidu ima dobiček, ki ga pozneje
lahko z njimi napravi.

Večina Indijancev ima toliko žen,
kolikor si jih lahko kupi. Mladenič si
izvoli najstarejšo hčer v kaki družini,
s tem dobi ž njo tudi pravico, izbrati
si v slučaju smrti katerokoli izmed nje-
nih sester, ne da bi moral dati ponov-
no očetu kako nagrado.

*

Bitka z lokomotivami.

Dolgo — dolgo je trpelo, predno je
uspelo človeku, da je začel uporabljati
vodno paro za prevoz največjih tovo-
rov. Moč ter silo pare so poznali že
davno, a jo uporabiti za pogon, s to
težkočo je bilo dolgotrajna borba.

Iznajditelj železniškega stroja ali lo-
komotive je Anglež Jurij Stephenson.
V mladosti je bil pastir, v moški dobi
je postal svetovno znani iznajditelj in
vodja prve železniške družbe.

Tračnice za prevoz tovorov, katere
so pa vlekli skraja konji, so bile prvič
položene pred dobrimi sto leti na pro-
gi Reinhill — Liverpool (ob morju) na
Angleškem.

Po teh tračnicah je delal poiskuse s
prvo lokomotivo, katero so imenovali
»železni konj«, Stephenson. Skraja je
gledalo vse z največjim nezaupanjem
ter nekakim strahom na novo iznajd-
bo, ki je sama drčala. Mnogo truda ter
prigovarjanj je bilo treba, predno se je
začela zanimati za parno prevozno iz-
najdbo angleška vlada. Slednjič so ven-
dar le poskusi z železnim konjem uspe-
li toliko, da so se odločili vladni krogi
za to, da začnejo z uvedbo lokomotive
za tovarni in pozneje tudi za osebni
promet.

Da bi vlada ne nasleda kakim prese-
nečenjem, je razpisala nagrado za naj-
boljšo lokomotivo v znesku 500 funtov.
Določila je 7. oktober pred sto leti kot
oni dan, ko naj doseže najboljši želez-
niški stroj za takrat visoko nagrado.
Predpogoji so bili ti-le: Stroj ne sme
biti težji kakor 6 ton, njegova hitrost
ne sme znašati pod 16 km na uro, vle-
či mora seboj 20 ton in stroški zanj ne
smejo presegati 500 funtov šterlingov.

Gradbe najboljše lokomotive so se
lotili ločeno štirje najboljši angleški
inženjerji.

Inženjer John Ericson je izgotovil
stroj katerega je imenoval »Novelty«.
Inženjer Timothy Hackworth se je po-
skusil z lokomotivo »Sanspareil«. In-
ženjer Burstal si je pripravil stroj »Per-
severance« in iznajditelj Stephenson
je hotel poskusiti srečo na stroju z ime-
nom »Rocket«.

Med postajama Reinhill—Liverpool
so zgradili 4 železniške proge eno tik
druge. Vsi stroji naj začnejo tek naen-
krat. Kateri bo dosegel prvi cilj, prej-
me nagrado in se bo uvedel v splošni
promet.

Dan 7. oktober pred 100 leti je bil
razglašen po celem kulturnem svetu
kot dan bitke med štirimi lokomotiva-
mi. Pribitili so v Reinhill znanstveni-
ki in radovedneži iz vseh krajev na ti-
soče ter tisoče peš, s poštnimi vozovi
ter na konjih.

Ob določeni uri so bile pripravljene
na tračnicah ter zakurjene štiri nove
lokomotive, katere so vodili graditelji
sami. Na dano znamenje so se začele
vse štiri premikati naenkrat.

Odkraja je drčala najhitreje »Perse-
verance« ki je pustila ostale tri daleč
zadaj. Kar naenkrat pa je obtičala in
ni je bilo mogoče pognati naprej.

Ob strani vsakega stroja so tekle v
nepopisnem navdušenju ter začudenju
ljudske množice, jezdeci in vozovi.

Druga za »Novelty« je pokazala naj-
večjo hitrost lokomotiva »Sanspareil«,
ki je bila kmalu deležna usode nepre-
mičnega obstoja.

Stroj »Novelty« je že bil kot najhit-
rejši tako blizu cilja, da ga je videl in
so ga pozdravljali tisoči in tisoči z
navdušenimi klici zmage. A tudi »No-
velty« je odrekla pred Liverpoolom.

Ostal je še na svojem vztrajnem
»Rocketu« iznajditelj Stephenson s
svojim sinom. On edini je dosegel ne-
moteno in s predpisano brzino luko Li-
verpool. Bil je deležen kot zmagovalac
neštetič čestitk. Njegova lokomotiva
je odnesla zmago, nagrado in je bila
uvedena v splošni promet na progi
med mestoma Liverpool — Manche-
ster.

Bitko s štirimi lokomotivami so sla-
vili dolgo let na Angleškem in po ce-
lem kulturnem svetu.

*

Buditelj širne Indije.

Po časopisju celega sveta se piše ter
čita v povojnih letih o buditelju mili-
jonov ter milijonov skozi stoletja tla-
čenih Indijcev — Gandhiju.

Kdo in kaj je Gandhi ter kaj je stor-
il za svoj več milijonski — dobri na-
rod, ki prebiva v neizmernih pokraji-
nah obeh Indij v Aziji in tudi na stoti-
soče po drugih delih sveta?

Gandhi je iz bogate indijske rodbine
in je bil rojen pred 60 leti v mestu Pon-
debar. Njegovi starši so bili zelo pobož-
ni, spoštovani ter ugledni. Šolal se je
najprej doma. Da bi pa postal deležen
najvišje evropske izobrazbe, se je na-
polil v London. Tukaj je študiral na

visoki šoli pravo in dosegel čast advo-
kata.

Sam piše, da mu je bil v londonskem
velikomestnem življenju angel varuh
izrek, katerega mu je zabičala mati pri
slovesu, ko mu je rekla: »Varuj se me-
sa, vina in ženskega spola!«

Po petletnih pravnih študijah v Lon-
donu se je odpravil v južno Afriko,
kjer je bivalo tedaj nekaj desetisoč
Indijcev. Bili so zatirani od Angležev
in sploh nekaki sužnji. Kot mož prav-
nega čuta je hotel domačine dovesti do
spoznaja, da so tudi oni ravno tako
ljudje kakor belokožci. Na kako visoki
stopinji samozatajevanja in potr-
pežljivosti je bil Gandhi kot mlad ad-
vokat po veri budist, nam pokažeta ta-
le dva slučaja: Nekoč si je kupil želez-
niško karto I. razreda in se hotel pe-
ljati iz južnoafriškega mesta Charles-
town v Pretorijo. Ko se je spravil s
prtljago vred v nobel voz, pride spre-
vodnik in ga nahruli, kaj dela v pro-
storu za Angleže. Pokaže mu plačano
karto I. razreda, a beli konduktor je
manjvrednega Indijca s silo pognal s
kovčeki vred iz vagona. Gandhi se ni
prav nič razburjal, ampak čakal mir-
no na drugi vlak, kjer se je spravil v
najbolj umazan voz.

Nekoč ga je Holandec brez vzroka
obdelal s pestjo po obrazu. Gandhijev
mir pri tem surovem spopadu mu je na-
klonil srca vseh, ki so bili priča napa-
da na sredini obljudene ulice.

Za njegovega bivanja v južni Afriki
je prišlo do vojne med Angleži ter Bu-
ri. Gandhi je znal v taistih težkih ča-
sih organizirati med rojaki sanitetne
oddelke za oboje ranjence. — Posebne
in obče priznane sadove je pokazalo
njegovo dobrodelno delovanje ob prili-
ki kuge, ki je razsajala po raznih af-
riških mestih. Celih 20 let se je mudil
kot pravni zastopnik med rojaki v juž-
ni Afriki. Vzgojil je svoje ljudi tako,
da so prenašali voljno vsa tlačenja,
preganjanja, mučenja in zapiranja.
Ravno ta čudovita potrpežljivost je po
20 letih rodila pred Gandhijevim nasto-
pom zatiranim Indijcem priznanje ena-
kopravnosti z Angleži in Buri.

Leta 1914, ko je izbruhnila svetovna
vojna, se je izselil Gandhi iz Afrike v
svojo pravo indijsko domovino. V pod-
poro angleški vojski je zbral mogočno
četo prostovoljcev, ki so se bili za zma-
go Anglije po raznih evropskih boji-
ščin.

V Indiji se je gibal vedno med zati-
ranimi domačini in jih vzpodbujal k
samozatajevanju, potrpežljivosti in po-
korščini. Njegov vpliv je tako narastel,
da je bil leta 1921 na svetovnem kon-
gresu Indijcev izvoljen za predsednika
in je postal diktator svojih sorjakov
ne s silo, ampak z ljubeznijo. Ker je
vsled Gandhijevih naukov pognal In-
dijcem čut, da so ljudje, ki so istovredni
z belokožnimi Angleži, ga je angle-
ška oblast kot puntarja ter veleizda-
jalca zaprla ter spravila pred sodišče.
V sodni dvorani je zagovarjal sebe, svo-
je delo in svoj zasluženi narod s ta-
ko učenostjo, zgovornostjo ter mirom,
da ga je občudoval celi svet. Kljub po-
polni nedolžnosti so ga obsodili ter ga
pahnili v ječo. Krivična kazen je Indij-

ce tako razburila, da se je začelo med njimi proti Angležem nevarno gibanje. Iz strahu pred ljudskim obračunom so angleški oblastniki Gandhija pomislili že leta 1925 in ga izpustili na svobodo.

Od leta 1925 je postal ta ljudski učnik za vse Indijce liki bog iskani, ljubljani ter spoštovani voditelj vseh slojev. H Gandhiju roma vse, staro in mlado, revno ter bogato, po nasvete. Vsak Indijec je srečen, ako je enkrat videl onega, ki budi skozi sto in stoletja tlačene Indijce k zavesti ter zahtevi po enakopravnosti z drugimi narodi.

Budistični buditelj Indije Gandhi obhaja letos 60 letnico, mu posveča svetovni tisk cele posebne izdaje in radi tega smo se ga spomnili ob jubileju v »Slov. Gospodarju«.

*

Poročni običaji med beduini.

V zadnjem času se je pisalo ter čitalo veliko o beduinih, ki so začeli z judi boj za posest Palestine. Beduini so prebivalci puščav, nestalnih bivališč, zelo bojevit in mohamedanske vere.

Tudi podeželsko javnost bodo zanimali poročni običaji, ki so v navadi med beduinskimi plemeni.

Ako je beduin enkrat dorasel za ženitvo, si poišče ali sam, navadno pa njegov oče nevesto. Beduinke so namreč brez zagrinjala na obrazu in jih je mogoče nemoteno videti. Snubec se pogovori čisto natančno z nevestino materjo glede poroke. Nikdo ne vpraša neveste, ali mara za zakonsko zvezo ali ne.

Nekaj tednov pred poročnimi slavnostmi se začnejo zbirati beduini sosedni krog ženinevega šotora. Pripovedujejo eden drugemu razne pravljice, pojejo ter glasno tleskajo z rokami.

Vsak drugi ali tretji večer se vrši pred šotorom ženina takozvana »fantasija«. Fantasija ni nič drugega nego nastop plesalke med godbo in glasnim truščem.

Ako se vršijo ti sestanki v bolj hladnih večerih, zaplapolajo ob čarobnem luninem svitu ognji.

Zadnji večer pred poroko je prav posebno slovesen. Vsacega, ki ga zanese pot mimo ženinevega šotora, ga povabijo. Komaj se začne daniti, naznanijo svatbo številni strelji iz pušk. Ženske pripravijo posode z rižem in koštrunovim mesom. Vse se obleče v najbolj praznična oblačila in se nakiti z vsem mogočim. Ko so vsi prapravljeni, pripeljejo kamelo, na koje hrbtnu je pritrjen bogato okrašen baldahin (nebo). To kamelo odpravijo s spremstvom po nevesto na njen dom.

Ko se vrne kamela z deklico pod baldahinom, mora sedemkrat krog ženinevega šotora. Še le nato jo popelje najstarejša sorodnica v zaprti šotor. Po stari navadi zbeži ženin pred nevesto. Na pobegu mu sledijo sorodniki in ga pripeljejo seve z lahkoto nazaj. S tem je končan poročni obred in se začnejo pojedine, petje, kričanje, tleskanje z rokami in streljanje.

Agitator:

M. posava

Tiskovina.

Naročilni list.

„Slov. Gospodarja“

Maribor

Kozolška cesta 5

Znamka

50 par

Hrumeča zabava se vrši ločeno — ženske posebej in moški za se.

Ker so beduini mohamedanci, jim je dovoljeno, imeti tudi dve ali več žen. Ako že ima sin puščave eno ženko in pripelje mlajšo 12 do 15 let staro v svoj šotor, jo mora sprejeti starejša z vso ljubeznivostjo ter jo peljati v notranjščino novega bivališča. Vsak znak ljubosumja mora starejša zatajiti, ker neomejeni gospodar nad žensko usodo je pri beduinskih plemenih — mož!

Ročni zemljevid Dravske banovine je izšel te dni. Ta zemljevid je pravzaprav ponatis Dimnikovega ročnega zemljevida bivše ljubljanske in mariborske oblasti, ki ga je izdala ista založba že pred tremi leti. Obsega pa že novo mejo banovine z izločitvijo Medjimurja in črnomeljkega sresa ter s priključitvijo čabarskega. Novi zemljevid se prav prijetno razlikuje od prejšnjega po pestrosti in jasnosti barv. Našim šolam bo s tem zemljevidom zelo ustrezno. Saj so gotovo prve v celi državi, ki imajo že sedaj ročni zemljevid svoje banovine. Naroča se v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Ze zopet naročilni list.

Zakaj?

Danes bo morda marsikdo to rekel, ko bo zagledal v listu naročilni list »Slov. Gospodarja«. To pot pa so vzrok naročniki, ki so želeli tak naročilni list, da ga dajo znancem in sosedom. Ko je namreč izhajala povest »Črni križ pri Hrastovcu«, so se lovili ljudje za »Slov. Gospodarja«, kdo bo prvi bral nadaljevanje povesti. In letos začne v kratkem izhajati v »Slov. Gospodarju« še bolj zanimiva povest:

»Tatenbah«.

Da ne bo zopet boja za list, opozorite vse, ki ga še nimajo, naj se naročijo nanj!

Zato

izrežite naročilni list in ga dajte znanecu ali sosedu, da ga popiše in odpošlje.

Čitajte „Slov. Gospodarja“

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 2. novembra so pripeljali špeharji na 48 vozov 121 svinj, kmetje 18 voz krompirja, 8 vozov čebule, 16 vozov zelja. Krme na trgu ni bilo rad slabega vremena. Svinjsko meso je bilo po 15—27.50. Krompir po 0.70—1.25, čebula 2—3, zelje 0.75—1 Din. Pšenica 2.50, rž 2.50, ječmen 2, oves 1.50, koruza 2.50, ajda 2, fižol 2.50 do 3 Din. Kokoš 35—40, piščanci 25—60, raca 22.50—25, gos 70—90, puran 80—100, domači zajec 10—50 Din. Česen 15, kislo zelje 4, kista repa 2, gobe 2.50. Jabolka 4—8, hruške 6—10, slive 10—12, grozdje 10—20 Din. Mleko 2.50 do 3, smetana 12—14, surovo maslo 36—40, jajca 1.50—1.75, med 16—20 Din.

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignanih je bilo 11 konjev, 6 bikov, 72 volov, 242 krav in 5 telet; skupaj 336 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne 29. oktobra 1929 so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od Din 9—9.50; poldebili voli od Din 8.50—9; plemenski voli od Din 7.50—8.25; biki

za klanje Din 8.50; klavne krave debele od Din 8—9; plemenske krave od Din 6.50—7.50; krave za klobasarje od Din 4.75—5.50; molzne krave od Din 8—9; breje krave od Din 8—9; mlada živina od Din 8—10.50. Prodanih je bilo 176 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 18 komadov.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 31. oktobra 1929 je bilo pripeljanih 42 svinj; cene so bile sledeče: Mladi prašiči 3—4 mesece stari 300—400 Din; 5—7 mesecev stari 450—500 Din; 8—10 mesecev stari 650 do 800 Din. 1 kg žive teže Din 10 do 12.50; 1 kg mrtve teže Din 17 do 18.50. Prodanih je bilo 26 svinj.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso 1 kg od Din 12—20; telečje meso 1 kg od Din 20 do 25; svinjsko meso 1 kg od Din 15—27.50.

*

Gospodarska obvestila.

Kolje za vinograde in za sadno drevje, kakor vsake vrste rozan les prodaja ali zamenja za dobro vino Franjo Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica števil. 23.

1376
Ljutomerska sadljarska in vrtnarska podružnica vabi vse svoje člane in prijatelje sadjarstva na predavanje, ki se vrši v nedeljo dne